

Mellékletek:

Dabasi Halász József (1823-1850) 1848/49-es honvédhadnagy életútja

Dabasi Halász József a família leszármazási táblájának (IX.) és Czagányi László 2008. évi publikációjának adatai szerint Alsódabason, 1823. január 3-án született (két nappal később, mint Petőfi Sándor). Édesapja id. dabasi Halász József (1774-1855. március 20.) földbirtokos, édesanyja dabasi Halász Emerenczia (1795-1845. október 20.), akik 1812. január 1-én kötötték házasságukat. Két gyermekük, Eduárd (1813. április 21. – 1816. november 23.) és Amália (1816. december 5. – 1829. január 7.) fiatalon meghalt. Az ifjú Józsefet gondosan nevelték, taníttatták. A Halász-család számos tagjához hasonlóan a jogi pálya irányába terelték, ügyvéd lett belőle.

A reformkor eseményeit, a magyarság öntudatra ébredését nagy fogékonysággal élte meg és erre kifejezetten jó példákat láthatott maga előtt a családon belül is. Irodalmi vénája korán megmutatkozott, hiszen tanulmányai közben, 1837. augusztus 15-én, Sáriban, Iványi János (1760-1839) plébános aranymiséjén köszöntőverssel képviselte a Halász családot, azonban az utókort pótolhatatlan veszteség érte azzal, hogy sajnos a köztapsot érdemlő alkotás kihullott az idő rostáján.

Húsz évesen műkedvelő egyletet szervezett és jótékony célú amatőr színelőadást rendezett Alsódabason. 1843 novemberében ez volt településünk első amatőr színelőadása, melynek körülményeit a Tisztelt Értéktár Bizottság „A dabasi műkedvelő színjátszás kezdetei” címmel 2018 szeptemberében önálló javaslatban tárgyalta.

Irodalmi tevékenysége Szinnyei József figyelmét is kiérdemelte.

Ügyvédi oklevelének megszerzése, praxisának kezdete után, 1848 tavaszán beállt a pesti nemzetőrségbe, ahol hamarosan főhadnagy lett. Augusztusban a pesti Földváry-féle önkéntes zászlóaljban, a Délvidéken szolgált. Szeptemberben a 35. önkéntes Zrínyi honvédszászlóalj tizedese. December 14-én az akkor alakuló 62. zászlóalj hadnagyává nevezték ki, de végül mégis a 35. zászlóaljhoz került. A móri ütközetben december 30-án hadifogságba esett. A szabadságharc után, 1850-ben, Königrätzből szabadult, de még abban az évben, mindössze 27 évesen meghalt.

Egyetlen fennmaradt portréját sorstársa, Czecz Márton hadnagy készítette a fogságban.

Dabasi Halász József életútja értékes gyarapítója a Halász-család történetének. Pályája egyúttal településünk helytörténetét és értéktárunk kulturális örökség kategóriáját is jelentősen gazdagítja.

Bibliográfia

Dabasi Halász Halász József:

- Nemzeti tánczunk ügyében. Regélő Pesti Divatlap, 1842/101. december 18. pp. 1188-1191. (A publikáció beazonosítása Szinnyei József szócikke alapján történt.)

- Örvendező versek, melyekkel méltóságos bernáthfalvi Földváry Gábor úr tekintetes nemes Csongrád megye főispányi helytartója, császári királyi tanácsos ő nagysága iránti legforróbb tiszteletét kijelenteni kívánta Dabasi Halász József ... midőn ő nagysága ... Csongrád megye' főispány helytartói hivatalába leendő beigtatását ünnepelné, s' kormányzói székét ünnepélyesen elfoglalná Tavasz hó 10-kén 1843. Pesten, 1843, Trattner-Károlyi betűivel. 3. p.

- Jelentése a „szerencsétlen tűzkárvallottak fölsegelésére, több színművek előadására összeállott műkedvelő egyesület megbízásából”. Honderű, 1843. november 4. p. 582.

Hazai 's Külföldi Tudósítások: Sári helységben... 1837. augusztus 23. p. 122.

Honderű: Pesti Salon heti szemléje. 1843. szeptember 23. p. 377.

Honderű: Vidéki Futár. 1843. november 4. p. 582.

Közlöny: Kineveztetnek a honvédseregben – 62. zászlóalj, hadnagyul. 1848. december 16. p. 891.

Kossuth Hírlapja: A Közlöny után. 1848. december 24. p. 657.

Közlöny: Kineveztetnek a honvédseregben – 35. zászlóalj, hadnagyul. 1848. december 27. p. 936.

Pesti Hírlap: Kineveztetnek a honvédsereghez. 1848. december 28. p. 1215.

Kossuth Hírlapja: A Közlöny után. 1848. december 30. p. 676.

Szinnyei József: Magyar írók élete és munkái. IV. kötet. Hornyánszky Viktor Könyvkiadó-hivatala, Budapest, 1896. p. 332.

Halász Bálint: Dabasi és gyóni Halász család. Családtörténeti jegyzetek 1914/2. p. 45.

Bona Gábor: Hadnagyok és főhadnagyok az 1848/49. évi szabadságharcban. (Második kötet: H-Q) Heraldika Kiadó, Budapest, 1998. o. 13.

Czecz Márton: Dabasi Halász József (1823-1850) portréja. Forrás Bona Gábor: Az 1848/49-es szabadságharc tisztikara - Hadnagyok és főhadnagyok az 1848/49. évi szabadságharcban. OSZK Kézirattár Königrätz-album, Oct. Hung. 433.

Czagányi László: Politikusok, honvédek, honvédtisztek. Dabasiak az 1848/49-es forradalomban és szabadságharcban. Dabas, 2008. p. 76.

V. F. [Valentyik Ferenc]: Aranymise Sáriban 1837. augusztus 15-én. Dabasi Újság, 2020. július-augusztus. p. 26.

Valentyik Ferenc: A dabasi Halász család történetének válogatott bibliográfiája. Antológia Kiadó, Lakitelek, 2022. p. 22, 186, 211, 212.

<https://edit.elte.hu/xmlui/handle/10831/28498>

https://hu.wikipedia.org/wiki/M%C3%B3ri_%C3%BCtk%C3%B6zet

Összeállította: Valentyik Ferenc